

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
Charlotta Fred

Yttrande angående Remittering av kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att Energimyndigheten får marknadskontrollansvar för energirelaterade produkter och föreslår att Energimyndigheten utpekas som huvudsaklig marknadskontrollmyndighet.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att Kemikalieinspektionen får marknadskontrollansvar för krav relaterat till ämnen och att Naturvårdsverket får ansvar för tillsyn gällande information om och förstörelse av osålda konsumentprodukter.
- Energimyndigheten föreslår att fördelningen av marknadskontrollansvar ses över i samband med att kommissionens arbetsplan revideras.
- Energimyndigheten tillstyrker att det behöver fastställas hur myndigheter kan ta ut ersättning vid provtagning, undersökning av prover och undersökning av handlingar.

Energimyndighetens ställningstagande

Fördelning av marknadskontroll- och tillsynsansvar

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att Energimyndigheten även fortsatt utses som ansvarig marknadskontrollmyndighet för energirelaterade produkter och att det gäller såväl de drygt 30 befintliga produktförordningarna som kommande förordningar under både direktivet om ekodesign och EU-förordningen om ekodesign. Energimyndigheten har ansvarat för ekodesign- och energimärkningskraven på energirelaterade produkter under många år och har kunskap och erfarenhet både om hur kraven utformas och hur de kontrolleras.

Energimyndigheten anser att konsekvensutredningen saknar analys av flera alternativ på möjlig fördelning av befogenhet att utföra marknadskontroll. I konsekvensutredningen saknas en analys av fördelning med andra myndigheter än de som ingår i nuvarande förslag. Här kan till exempel nämnas Boverket, som har föreslagits få marknadskontrollansvar för närliggande typ av krav men under byggproduktförordningen, för till exempel cement. Konsekvensutredningen redogör inte heller för analys och bedömning av konsekvenser av ett samlat ansvar, vilket är ett resonemang som förts i liknande aktuella utredningar kopplat till andra lagstiftningar.

Den föreslagna uppdelningen av marknadskontroll mellan Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen kommer att kräva viss samordning. En mer effektiv marknadskontroll med minsta börda för ekonomiska aktörer kan uppnås med samordning kring planerade insatser och harmoniserad tillämpning av delvis horisontella bestämmelser som format och bärare för information (märkningar, produktpass, m.m.). Energimyndigheten kommer med föreslagen fördelning att ha marknadskontrollansvaret för den absoluta majoriteten av produkterna och kraven fram till och bortom 2030. Energimyndigheten föreslår därför att Energimyndigheten utpekas som huvudsaklig marknadskontrollmyndighet, på motsvarande sätt som föreslagits för batteriförordningen. Det kan göras genom uppdrag i Energimyndighetens regleringsbrev.

Energimyndigheten ser också en risk att förslaget utpekande av befogenhet att utföra marknadskontroll kommer leda till tolkningsfrågor gällande ansvarsfördelningen för vissa produkter och krav. Som konstateras i promemorian är det inte känt vilka produkter som kommer att regleras och för vilka krav innan de delegerade akterna antas men att arbetsplanerna ger en god vägledning om vad som är på gång. I ett samordnande ansvar kan ingå att uppmärksamma områden där förtydligande av marknadskontrollansvar behövs, med utgångspunkt i kommissionens arbetsplan och eventuella tillägg till den.

Energimyndigheten tolkar från den beskrivande texten i promemorian att marknadskontrollansvaret för horisontella förordningar ska förstås som att vara uppdelat utifrån olika ingående produkttyper. Energimyndigheten efterfrågar ett förtydligande om motsvarande tolkning även gäller för produktförordningar, som kan innehålla olika produkttyper där vissa är energirelaterade och andra inte men det kan också ingå i ansvaret för huvudsaklig marknadskontrollmyndighet att identifiera.

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att Kemikalieinspektionen får ansvar för krav relaterat till ämnen. Förslaget tar vara på Kemikalieinspektionens kompetens för marknadskontroll inom närliggande område och synergieffekter med kontroller inom kemikalielagstiftning.

Energimyndigheten tillstyrker också förslaget att Naturvårdsverket får ansvar för tillsyn gällande information om och förstörelse av osålda konsumentprodukter.

Naturvårdsverket som ansvarig för denna tillsyn kan ge synergieffekter med tillsyn av avfallslagstiftning.

Energimyndigheten föreslår att fördelningen av marknadskontrollansvar ses över i samband med att kommissionens arbetsplan revideras 2028. Det kommer då finnas mer information om vilka produkter som eventuellt har reglerats och vilka som är på gång, samt hur produktförordningarna under EU-förordningen om ekodesign kommer att utformas.

Befogenhet att meddela föreskrifter om avgifter

Energimyndigheten tillstyrker att det behöver fastställas hur myndigheter kan ta ut ersättning vid provtagning, undersökning av prover, och undersökning av handlingar, i enlighet med artikel 66.3 andra stycket i EU-förordningen om ekodesign. Hur ersättning ska beräknas och begäras in behöver specificeras för att säkerställa att det sker på ett transparent sätt samt, där det är lämpligt, på samma sätt av de olika myndigheterna som utpekats som marknadskontrollmyndigheter för ekodesign. Detta kan ske antingen på förordningsnivå eller i föreskrifter.

Övriga kommentarer

Energimyndigheten stödjer förslaget att marknadskontrollen ska finansieras via anslag till myndigheterna och inte via avgifter.

Energimyndigheten stödjer förslaget att försäkran om överensstämmelse även kan lämnas på engelska. Möjlighet att välja att upprätta försäkran på svenska eller engelska kan undvika en onödig administrativ börda för ekonomiska aktörer utan att det försvårar kontrollen av efterlevnad. Försäkran om överensstämmelse är inte riktad till konsument eller användare. Energimyndigheten vill också påtala att språk ska fastställas av medlemsstaten även för den information som ska göras tillgänglig och för instruktioner om produkten (se art 7, 27, 28 och 29).

I promemorian anges det att kommissionens arbetsplan för ekodesign och energimärkning 2025 - 2030 omfattar fyra slutprodukter, två intermediära och två horisontella initiativ och i tillägg 16 energirelaterade produktgrupper.

Energimyndigheten anser att detta är en beskrivning som riskerar att ge en missvisande bild av omfattningen av befintligt och kommande arbete med marknadskontroll. Kommissionens arbetsplan listar 39 produktgrupper som ska vara prioriterade i kommissionens arbete med översyner av befintliga produktförordningar (revideringar) och för utveckling av krav på nya produktgrupper. 35 av produktgrupperna är tydligt energirelaterade och har inkluderats under ekodesigndirektivet och/eller energimärkning tidigare (inklusive däck och 19 produkter som regleras i EU-förordningen om ekodesign artikel 79). Övriga produkter i arbetsplanen (utöver de energirelaterade) är textilier och madrasser samt de intermediära produkterna järn och stål samt aluminium.

En välfungerande marknadskontroll är central för att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor på den inre marknaden. Energimyndigheten kan hålla med om konsekvensutredningens bedömning att förslagen inte i betydande grad har direkt inverkan på de ekonomiska aktörerna. Det bör dock framhållas att en effektiv, tillräcklig och träffsäker marknadskontroll inte bara påverkar aktörernas administrativa börda positivt, utan även deras förutsättningar för att vara konkurrenskraftiga.

Energimyndigheten är utpekad marknadskontrollmyndighet för ekodesigndirektivet, energimärkningsförordningen och för däckmärkningsförordningen. Under dessa ramar finns ett 50-tal produktförordningar med gällande krav på bland annat energiprestanda, resurseffektivitet, utsläpp och andra åtgärder för hållbarhet och förlängd livslängd på produkter. Energimyndigheten har även sedan många år ansvarat för att vara pådrivande i policyutveckling och i tillämpningen av dessa lagstiftningar.

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektören Caroline Asserup. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit chefsjuristen Rikard Janson och avdelningschefen Lena Kling. Föredragande har varit handläggaren Emma Olsson.

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift